

ventning. Dette understreges af den kendsgerning, at 3 sagsøgere døde af AIDS før domsforhandlingen i Østre Landsret.

Særligt vedrørende de judicielle myndigheder udtalte domstolen, at sagen allerede havde været i 2 år, da de første klagere indtrådte. Det måtte derfor antages, at landsretten var bekendt med sagens hovedproblemstillinger, og landsretten kunne således have spillet en aktiv rolle i sagens gang. Uanset dette imødekom retten anmodningerne om udsættelse og benyttede sjældent kompetencen til f.eks. at tvinge parterne til at redegøre for deres påstande og anbringender, eller til at bestemme, hvem der skulle udmeldes som sagkyndig.

Domstolen tilkendte de krænkede klagere en erstatning på hver 100.000 kr.

Dommen fra Menneskerettighedsdomstolen vil blive offentliggjort i Reports of the Judgments and Decisions for 1996 (Case of A. and Others v. Denmark, sagsnummer 60/1995/566/652). Dommen er i øvrigt nærmere beskrevet i tidsskriftet EU-ret og Menneskeret nr. 3, juni 1996, side 121 f og side 127 f.

Menneskerettighedsdomstolens dom peger meget konkret på nogle forhold ved behandlingen af »Blødersagen«, som førte til, at sagens forløb ikke levede op til kravet om rettergang inden for en rimelig frist. Det indgår også i afgørelsen, at der er tale om en sag, som skal behandles med »særlig omhu«, og at statens stilling som sagsøgt i sagen har betydning. Endelig er der dissens af 3 dommere i sagen.

Det er bl.a. på denne baggrund ikke muligt at dommen at udlede nogle mere eksakte krav - herunder tidsfrister eller lignende - som skal være opfyldt, for at kravet om en rimelig hurtig sagsbehandling er opfyldt. Derimod kan der af Menneskerettighedsdomstolens øvrige praksis vedrørende for lang sagsbehandlingstid udledes en række retningslinjer for, hvor længe sagsbehandlingen må vare.

3.2. Menneskerettighedsdomstolens praksis i øvrigt

Menneskerettighedsdomstolen har i en række sager - herunder både borgerlige sager og straffesager - taget stilling til, hvorvidt sagsbehandlingstiden ved de nationale domstole har været for lang. Af de domme, der hidtil er afsagt af Menneskerettighedsdomstolen, vedrører således ca. 30 pct. for lang sagsbehandlingstid.

Ved vurderingen af, om sagsbehandlingstiden i en sag er i overensstemmelse med kravet om retten til en afgørelse inden en rimelig frist, foretager domstolen en helt konkret vurdering af hver enkelt sag. Det er ikke muligt at fastsætte nogen absolut grænse for, hvor lang en sagsbehandlingstid må være. Domstolen har imidlertid i praksis udviklet nogle kriterier,

der indgår ved vurderingen af, om kravet om en »rimelig frist« er overholdt.

Ved denne vurdering lægges der vægt på *sagens kompleksitet*. En kompliceret sag kan begrunde en længere sagsbehandlingstid.

Derudover lægges der vægt på *sagens betydning for parten*. I visse sagstyper har Menneskerettighedsdomstolen opstillet et krav om, at de nationale myndigheder udviser særlig omhu for en hurtig behandling af sagen. Udover sager om sagsanlæg fra personer med en dødelig sygdom, som omtalt ovenfor i pkt. 3.1. vedrørende blødersagen, kan nævnes sager om tvangsfjernelse af børn, sager om frakendelse af retten til at drive en bestemt virksomhed, erstatningssager vedrørende færdighedsudhold og sager om krav på invalidepension.

Som eksempel kan nævnes sagen Borgese mod Italien, hvor Menneskerettighedsdomstolen i en dom af 26. februar 1992 fandt, at der forelå en krænkelse af artikel 6. Sagen drejede sig om et krav på understøttelse på grund af uarbejdsdygtighed, og Menneskerettighedsdomstolen fandt derfor, at der burde udvises en særlig omhu, hvilket ikke var sket. Sagsbehandlingstiden i 2 instanser var 4 år og 10 måneder. Heraf var der en periode på 22 måneder, hvor sagen lå stille i appelininstansen, uden at der forelå oplysninger om, at der var sket forberedelsesskridt.

Ved vurderingen lægges endvidere vægt på *parternes adfærd*. Hvis den part, som indbringer sagen for Menneskerettighedsdomstolen, således selv har bidraget til at trække sagen i langdrag, f.eks. ved gentagne anmodninger om udsættelse, advokatskifte, inddragelse af nye oplysninger på et sent tidspunkt, udeblivelse fra retsmøder eller forsinkelse med indlevering af processkrifter, vil det tale imod, at der foreligger en krænkelse af konventionen. Parternes handlemåde fritager imidlertid ikke de nationale domstole fra at sørge for, at sagerne fremmes med den fornødne hurtighed. Retten har således en selvstændig pligt til ex officio at påse, at enhver sag fremmes med den fornødne hurtighed. Denne pligt kan indebære, at det kan være nødvendigt at afslå en anmodning om udsættelse fra en part, uanset at modparten ikke protesterer.

Endelig lægger domstolen ved sin vurdering vægt på *de kompetente myndigheders adfærd*. De kompetente myndigheder er først og fremmest de retsinstanter, der skal afgøre sagen. Sagsbehandlingstiden hos andre offentlige myndigheder, der inddrages i sagen som f.eks. Retslægerådet, vil imidlertid også blive tillagt betydning. Ved vurderingen af de kompetente myndigheders adfærd foretages en vurdering af de enkelte stadier af sagsbehandlingen, herunder berømmelsestider, sagsforberedelsen, udsættelser og